

פסקי רב משה מחלק החדש - שיעור 920

I. פסקים מחלק החדש דאג"מ

(א) בדבר לחשוב זמן ק"ש מעלות השחר עיין באג"מ (ו - ה) דיש לכל אדם להחמיר לקרא ק"ש ולהתפלל בהזמן שיוצאין גם אליבא דמג"א דהיא לכל הפחות ספק דאורייתא לחומרא ועיין עוד באג"מ (ה - כ"ד) דעיקר כהגר"א וכהגר"ז שהחשבון מן הנץ ולא מן עלות השחר והאג"מ (י"ד ג - קל"ט - ג) כתב אפשר לתרץ הסתירה דבמקום שנוהגין כהגר"א שבאו תלמידי הגר"א רשאים לנהוג כמותו אף לקולא אבל סתם אינשי צריכין להחמיר גם כשיטת ר"ת וכדנהגין כאן

(ב) ברכת דיין האמת על ראית מקום המקדש דמה שאיתא במ"ב (תקס"ח - ו) בלי שם ומלכות נראה אגב רהיטא אבל כוונתו לאסור רק בהזכרת השם וצריך לומר ברוך אתה מלך העולם דיין האמת (שס סימן ט) ונראה לי דה"ה בברכת ברוך אתה מלך העולם המבדיל בין קודש לחול וברוך שפטרני וכדומה מהאי טעמא ואבאר

(ג) בענין גובה מחיצת בית הכנסת שהיא לא נמוכה מששים אינצעס (סימן י"ח) וע"ע באג"מ (ד - ל"ח) דלכתחלה צריך להיות 66 אינצעס

(ד) בברכה האחרונה של בורא נפשות דעת התוספות דברוך חי העולמים הוא מנוסח הברכה בעצם ועונין אחריו אמן אבל בהרא"ש שגמר הברכה הוא נפש כל חי ועונין אמן אחריו וברוך חי העולמים הוא רק הוספה ואין עונין אחריו אמן ולכן צריך לענות אחריו אמן רק אם הוא תוך כדי דיבור (דף מ"ז)

(ה) בדבר באשה אחת שאסורה להתעבר מחמת סכנה שאמר דשם גלי לפני תשמיש דבליל שבת אין בזה איסור רפואה אבל צריך ליזהר שלא למרח ולהחליק מצד איסור ממרח וקודם השבת לא יועיל כי צריך ליתן שם פחות משעה לפני תשמיש (סימן כ"ד - ג)

(ו) הטעם דרוב האנשים מקבלים מתנות ואינם חוששים לשונא מתנות יחיה אולי משום מתנה כזו שרק בפ"ח נותן ואין רוצין רוב בני אדם ליקח ועוד יש חסרון דאינו נותן בעין יפה מרצון חיישי להא דשונא מתנות יחיה משא"כ אם נותן בלב שלם ובעין יפה לא אומרין שונא מתנות יחיה (שס דף רע"ט)

(ז) בענין שביתת מורים (strike) בישיבה שלא שולמו שכרם עיין שם (דף רפ"ט) דאינו מותר דהרי שאינו שייך לדמות לפועלים אחרים בדבר הרשות ורק לפעמים רחוקים כשרואין שההנהלה אין רוצים לטרוח להשיג כספים ובזה שיעשו שביתה יהיו חכרי ההנהלה מוכרחין לטרוח ביותר

(ח) מחויב לסלק תלמידים מישיבה שביזום כבוד אחד הראשי ישיבה דהא גם ענין ביזוי ת"ח הוא מעניני כפירה אך אם אינו באופן שיש לחוש לקלקול אחרים טוב בדרך עצה להתגלגל עמו אולי ייטיב דרכו אמנם בלאו הכי מוכרחין לגרשם בלא שום שיהוי אפילו יום אחד ושעה אחת (דף קמ"ט)

(ט) בענין ישיבה אם יכולים לסלק מלמד אחר כמה שנים בטענה שכל העת אינו יכול להשקיט התלמידים ויש מהומה בחדרו ועיין באג"מ (דף רפ"ה) דכתב שידוע מנהג המדינה של כל הישיבות וגם מנהג ישיבה זו עצמה שאין מסלקין בלא טענה וברור שבשנה הראשונה כבר יכלו לראות חסרונו ובפרט ששנה ראשונה הוא לבחינה ומ"מ מקבלו אותו אח"כ ויש לו דין מוחזק וכ"ש אחר ט' שנים ולכן שאין יכולים לסלקו

(י) מותר לקרוא לחברו ששמו שלום בבית המרחץ דהא פשוט שאלוהים אחרים כשם שרשאי למחוק רשאי לומר במרחץ ולא שייך אפילו מדת חסידות מ"מ אסור לאדם שיתן שלום לחברו בבית המרחץ דשם הוא שם שמים ממש (דף י"ט)

(יא) הבן חייב לשמוע לאב באיזה מקום ילמד תורה ולא שייך זה למה שנזכר בשו"ע (י"ד ר"מ - כ"ה) דהתם כשאין טעם האב בשביל שסוכר שכאן הוא יותר טוב לפניו אלא משום דאינו רוצה להניחו לילך לשם משום שרוצה אצלו לשמשו (דף קנ"ח)

- (יב) **בדבר התלמידה** שהיא בת ראביי קאנסערווטיווי והיא בכתה עם עוד נערות חרדיות וצריכים לומר להן שדבריהם שקר וכפירה אבל לא לקרוא בשמות רשעים כי יש לחוש שע"ז תתקלקל ותעזוב את בית ספר זה ועתה היא מתחנכת באופן טוב (דף ק"ח) דרך על השם רשעים היא מקפדת
- (יג) **אם צריך ליזהר** שלא ידליק כמה בני בית במקום אחת נרות חנוכה עיין שם (דף פ) דאין חשש לבני הבית שהרי הם רואים איך שנדלק ואף שעיקר הפרסום הוי לבני ביתו כהרמ"א מ"מ ראוי להקפיד אם אפשר
- (יד) **כשנהרגו חמשה שוחטים בדרך** שהם היו יראי ה' וצדיקים גמורים וכל מי שאומר שהוא במקרה הוא כפירה בעקרי האמונה והם נהרגו בעון הדור שבעוה"ר היום יש שאפילו שומרי תורה ומצות אין מדקדקין כל כך בעניני איסור והיתר ושבת ועוד (דף ע"ה)
- (טו) **רחיצת כל גופו** בחמים ביו"ט תלוי בחקירה דלפירוש האחד (ע"ש) נחשב רחיצה שוה לכל נפש כיון דכל נפש יש לו הנאה עכ"פ מרחיצה ולכן מותר להחם מים לדידהו מן התורה לרחוץ גם גופו אבל הר"י בתוס' בשם הריב"א סובר דרחיצה שאינה אלא לתענוג תלוי באיכות התענוג שכיון שהוא תענוג כזה שרוב בני אדם שאינם מפונקים לא איכפת להו כלל כשלא יהיה להם אף רחיצה לא יטריחו להשיג תענוג זה ולכן רחיצת כל הגוף אסור לא רק לדידהו אלא אף להמפונקין מ"מ אפשר לפירוש האחד ג"כ הוי מ"מ איסור דרבנן (שם דף ס"ז - ס"ט)
- (טז) **מי שמתו בניו הקטנים** וחושב האב עצמו כרוצח על בניו הקטנים עיין שם (דף ע"ד) שכתב שיתנחם תיכף וקבל עליו גזירת המקום בלא יאוש ודאגה שהאבלות מכפרת על כל עונותיו ואסור להתאבל ולהתאונן יותר ממה שציוו חז"ל
- (יז) **ישיבה העומדת להפתח** שאינה לפי רוח התורה הרי פשוט שאף כשלא היתה ישיבה חשובה בהסביבה דאין ליסד ישיבה כזו וכ"ש אם יש שם ישיבה חשובה ואסור ג"כ משום השגת גבול בעניני ממוץ (דף קמ"ח)

(יח) **ללמוד התורה בימי הקיץ** בימי החופש עיין בברכות (ה) הרואה שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בכיטול תורה והתורה היא התרופה היותר מועלת לכל המחלות (משלי ד - כ"ג) ואי אפשר לעולם להתקיים אף רגע אחת בלי תורה (דף ע"ט)

II. עוד פסקי רב משה

- (א) **הזכות לשכון כבוד** אחר מאה ועשרים אצל אב גדול עיין אג"מ (יו"ד ג - קמ"ה) אם בניו כולם בני תורה ויראי חטא יש למיזל בתר חכמה ולא בתר זקנה ולכן ודאי שאלה גדולה בדין התורה שצריך חכם בתורה המכיר את כל האחים לדון בזה למי ישכון אצל אביו בבית הקברות ועיין שם (סימן קמ"ו) בענין קבורה אצל רשע ואבאר
- (ב) **בענין כבוד מן התורה** אינו אלא לאב ואם ות"ח ורבו ולא לבעלי צדקה הגדולים אף שודאי ראוי לכבדם ביותר מ"מ לא נאמר מצוה מיוחדת על זה (אג"מ יו"ד ג - ס"ט ד"ה חזל היכל)
- (ג) **אדם שהוריו כינו לו גם שם באנגלית** (Norbert) אם ישתמש בו משום כבודם עיין אג"מ (ה - י - ד) כיון דאיכא מעלה בקריאת שם קודש לכן לא שייך ענין כבוד אב ולכן האב והאם לא קפדי בזה כלל ואף אם מקפידים בטלה דעתם מאחר שאין דרך להקפיד
- (ד) **אין צריך לשנות שם לעז לשם לשון הקודש** שקורא לבתו עם שם אמו שאף ששם לעז דבר מגונה אין איסור בדבר שמצינו הרבה אמוראים שנקראו בשם ארמית וגם יש שמות שאין ידוע מקור לשם זה כגון צפור ופיגא וטוב להוסיף עוד שם משמות הצדקניות (אג"מ ד - ס"ו)
- (ה) **בדבר למי שהולד נקבה** והשמות דאמו ואמה שוין כמו מרים ואחת היא בחיים וליתן שם מרים יש בזה איסור שהוא נגד כבוד האם החיה והוא מצוה דאורייתא ואף לבת נשואה בדברים כאלו שלא שייך לרשות בעלה (אג"מ ח"ט ע ג - כ"ו ד"ה חז"ל)